

מבט על החיים – פרשת פקודי

צדקה בשמחה

בפרשיות ויקהל-פקודי, בהם כולנו מתוודעים אל היקף התרומות שתורמו בני ישראל לצורך משכן העדות הנבנה לתפארה, באופן ייחודי ופלאי שאין שני לו, אנו מוצאים ביטוי מופלא הנקרא **"נשיאות לב"**. למשמעות מושג זה יש כמה אופנים, אך נראה מהו המכוון בתורה בעניין זה ונקדים במאמר הפסוק:

"ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אותו הביאו את תרומת ה'" (לה, כא).

המעין בפסוק נוכח לראות, כי לא מספיקה 'נדיבות רוח' בלבד כדי להביא את תרומת ה' כהוגן, כי אם גם **'נשיאות לב'**, שהוא תנאי נוסף במצות הצדקה למשכן ה'.

מובן שאין הכוונה להתנשאות רוח המקבילה למידת הגאווה, אלא שליבו לא יהא עצב עליו, רק ישא את לבבו וירוממו, וכה יתן את תרומתו בשמחה ובקורת רוח.

התורה ראתה להזהיר כאן על כך, מפני שדרכו של היצר הרע לקלקל את מצוותם ושכרם של תורמי הצדקה, ובבואם לתת נדבה לעניין מסוים מזכיר להם היצר את ההפסדים השונים שהיו להם בעסקיהם, ומכניס בליבם עצבות ומחשבות בסגנון של "מי יודע מה יהיה מחר?", "מה עם המשפחה, והוצאות החתונה?", "העסק הוא לא כמו שהיה פעם!"... בקיצור, מתברר לו כעת כי מצבו הכלכלי אינו כה מזהיר, ואי שם מתגנבת מין תחושה כאילו הוא עני ממש...

הרהורים אלו עולים בליבו דווקא בשעה הזו, כדי להקשות עליו לתרום בשמחה, כך שגם אם למרות הכל הוא נותן את הצדקה, עדיין יש לו קושי להרים את תרומתו בשמחה ובטוב לבב, ובדרך זו רוצה היצר לקלקל לו את המבט החיובי על המצוה הגדולה אותה הוא זוכה לעשות, כאשר דיכאון זה מסוגל לפגום בעצם המעשה הטוב שלו. ובפרט במצות הצדקה, שיש להקפיד ביותר לעשות אותה בשמחה הראויה, כפי שהזהירנו רבינו חיים ויטאל זלה"ה, בספר "שערי קדושה".

ידוע, כי העצבות מסומלת בעפר הארץ, שהוא היסוד לכל תחושות ה"מרה שחורה" שהאדם נקלע אליהן לפעמים. הארץ הוא הדבר התחתון ביותר שישנו, והוא דומם ואין בו תנועה כלל. וכבר גילו לנו חכמינו על הסגולה הנפלאה של ההבטה בשמים, שהיא תועלת לטהרת הנפש וזיכוד המחשבה והשכל. והטעם לזה, מפני שלמעלה הוא מקום ה', שלגביו נאמר "עוז וחדווה במקומו". ואכן לשם כך יש להתעלות ולהגביה את הלב הטהור ולקרבו אל היסודות הרוחניים, ובאופן זה יעשה את כל מצוותיו, ובפרט מצות הצדקה, בשמחה ראויה ובשלמות נכונה.

להתעלם או לשתף?

ישנם גורמים רבים המועילים מאוד להביא לידי תחושת שמחה ולגרום לאושר, נתמקד בזה על שלושה גורמים מרכזיים:

א. שיתפת סגור ליבו בפני אחרים שיקשיבו ויאזינו למועקותיו השונות, ובאמצעות כך יסיח ממנו את דאגותיו – כמאמר

שלמה המלך: **"דְּאָגָהּ בְּלֵב אִישׁ יִשְׁחָנָה"** (משלי יב, כה). ובגמרא נחלקו בביאור הפסוק, חד אמר ישחנה מדעתו, וחד אמר

ישחנה לאחרים.

פעמים רבות האדם מוצא את עצמו שרוי בדאגה עקב טרדותיו וקשייו.

מה יעשה?

ישנם מקרים בהם רצוי שיתעלם מהדאגה וינסה להסיח דעתו ממנה, שהרי התעסקות בה רק תדכדך אותו ולא תשפר את מצבו, אך ישנם מצבים שדווקא רצוי לשתף ולחלוק את הלבטים שבקרבו, ולהתייעץ עם אנשים אחרים. לפעמים כדאי להתייעץ עם רב או עם תלמיד חכם. במקרים אחרים כדאי להתייעץ עם אחד ההורים או המורים, ולעיתים דווקא חבר טוב הוא זה שיכול לתת את העצות הטובות ביותר, שכן סביר להניח שהוא חווה דברים דומים. ההתמודדויות פחות או יותר משותפות וכך גם נושאי השיחה, ובכלל עם חבר קרוב לעיתים מרגישים בנוח לפתוח דברים מעיקים שיושבים על הלב.

גם האדמו"ר מפיאסצנה מדגיש את חשיבות דיבוק החברים וקבלת עצה טובה. בספרו 'בני מחשבה טובה' הוא מתאר את היווסדותה של חבורה לעבודת ה' ואת עקרונותיה. מכללי החבורה אפשר להבין את חשיבות השיתוף וקבלת העצה הטובה, וכך הוא מתאר את תנאי החבורה שייסד: **"על שלושה דברים החבריא הקדושה עומדת. על התחברות חברים, על אהבת חברים ועל התדבקות חברים, לכן, הגם שכולם יתחברו יחד באהבת חברים וכולם יאהבו זה לזה באהבה רבה, מכל מקום יקח לו כל אחד מהם חבר לעצמו שלפניו יגלה את כל מצפונו לבבו, בין בדברים רוחניים ובין בדברים גופניים. דאגתו ושמתו, נפילתו ועלייתו, וחברו השומע ינחמהו ויעצהו וישמחהו ככל האפשר לו, גם בדברים הרוחניים ייעצהו וידריכהו כפי דעתו ומצבו"**.

הרווח מכך הוא כפול: ראשית, עצם השיחה יש בכוחה לשחרר את המועקה ולרענן את כוחותיו של האדם. שנית, פעמים רבות מי שמצוי בתוך הקושי לא מצליח למצוא את הדרך להיחלץ ממנו - "אין אדם מתיר עצמו מבית האסורים" - ודווקא זה שעומד מבחוץ יכול לראות את המציאות באור שונה ולתת עצה טובה שיכולה לעזור במציאת הדרך הישרה.

בברכת שבת שלום ומבורך

מיכאל זכריהו